

Prescura

Primul act prin care se împlinește participarea fiecărui creștin la Sfânta Liturghie este aducerea darurilor de pâine și vin la altar. Acest act al aducerii, ținând de esența Liturghiei, a fost prezent întotdeauna, însă forma concretă a darurilor a variat în decursul secolelor.

La început era pâine obișnuită

În Biserica primară la Sfânta Liturghie se utilizau pâini dospite dintre cele folosite în mod curent în alimentație. Era necesar să se sfințească mai multe pâini întregi deoarece, după cum se știe, cei ce participau la Sfânta Liturghie se și împărtășeau, primind cu toșii, clerici și laici, Sfântul Trup în mână și sorbind Sfântul Sânge din Potir. Ca urmare darul credincioșilor consta în pâine obișnuită, din uzul curent. Pâinile care nu se foloseau la Sfânta Jertfă erau destinate ajutorării săracilor.

Din sec. VIII întâlnim prescura. Cu timpul, numărul celor ce se împărtășeau a scăzut. Pe de altă parte, datorită abuzurilor și profanărilor la care se putea ajunge prin primirea în mână a Sfântului Trup al Domnului, s-a introdus, în secolul VII d.H., împărtășirea laicilor culingurița, de către preot, cu Sfintele Taine în cantități, firește, mai mici. Toate acestea au făcut ca și cantitatea de pâine necesară la Proscomidie să scadă. S-a ajuns astfel ca pentru Sfânta Jertfă să fie suficientă o singură pâine, iar mai apoi numai o parte din pâine. Această pâine a început să aibă o formă și o mărime specială, după sec. VIII fiind desemnată cu denumirea de prescură. Totuși, până astăzi, în caz de lipsă a prescurilor, se poate folosi pâine obișnuită pe care preotul va însemna cu copia semnul crucii în locul peceții.

Pecetea

Un element care distinge prescura de pâinea obișnuită este pecetea cu care este însemnată prescura. Prima mențiune a ei o întâlnim într-o rânduială a Proscomidiei alcătuită în sec. X-XI pentru episcopul Paul din Galipoli, dar probabil că se folosea încă dinainte. Pecetea este alcătuită dintr-o cruce cu însemnarea „*Isus (IS) Hristos (HR) Îvinge (NIKA - în limba greacă)*”. Pecetea se aplică cu ajutorul unui obiect numit pistornic sau pristolnic făcut din lemn, mai rar din piatră, bronz, lut, mase plastice sau alte materiale. Forma și numărul peceților aplicate diferă. Există pristolnice care, pe lângă pecete, cuprind și formele miridelor.

Simbolismul formei

Dacă mărimea prescurii este determinată de motive de ordin practic, forma îi este dată de simbolismul ei: rotundă pentru dumnezeirea fără început și sfârșit și pentru rotunjimea pământului, cu trei cornuri pentru Sfânta Treime, cu patru cornuri în formă de cruce, cu cinci cornuri amintind cele cinci pâini înmulțite de Mântuitorul în pustie.

Prescura cu patru cornuri în formă de cruce, obișnuită la noi în țară, este recomandată de către Sfântul Simeon al Tesalonicului „*pentru că și Dumnezeu s-a făcut om cu totul desăvârșit alcătuit din suflet și din cele patru stihii, pentru că și lumea este din patru părți, și Cuvântul acesta al lui Dumnezeu este Trupul care L-a luat Hristos*”. De asemenea fiecare corn al prescurii, prin forma sa rotundă, simbolizează dumnezeirea fără început și fără sfârșit. În ultimul timp, în special la orașe, s-au răspândit prescurile rotunde mici, cu o singură pecete.

De obicei, indiferent de formă, prescurile se fac din două straturi suprapuse simbolizând cele două firi ale Mântuitorului.

Condiții de calitate

Întotdeauna lui Dumnezeu trebuie să-i dăm ce avem mai bun. Cu atât mai mult când este vorba de darurile care se vor preface în Trupul și Sângele Mântuitorului. De aceea Liturghierul prevede anumite cerințe de calitate în ceea ce privește prescurile: să fie făcute din făină albă de grâu curat, nu prea veche și nealterată, să fie preparate cu apă naturală, potrivit de sărate, dospite, bine coapte și nealterate, cu gust firesc. De asemenea vinul trebuie să fie din struguri, curat, cu gust și miros firesc, neotetrit. Culoarea vinului este indiferentă.

Cine poate face prescuri?

În ultimul timp s-a răspândit concepția că prescurile nu pot fi făcute de femeile care trăiesc o viață conjugală normală cu bărbații lor. Această concepție nu are însă nici o bază în tradiția Bisericii. Nu există nici un canon care să prevadă acest lucru, cu atât mai mult cu cât, mult timp, la Liturghie se folosea pâine din uzul comun.

Probabil la originea acestei concepții stă interdicția pentru cei ce au săvârșit păcate grave și sunt opriți de la împărtășanie de a-și aduce darul la altar. Dar a considera legăturile trupești ale soților cununați canonic drept păcat este în contradicție cu Scriptura și cu întreaga învățătură a Bisericii. Sfântul Pavel arată clar că patul nunții este nespurcat (Evrei 13, 4) iar Canonul 4 Gangra îi osândește pe cei care ezită să primească Sfânta Împărtășanie de la clericii căsătoriți. Ori, dacă un preot căsătorit, având o viață conjugală normală, poate sluji Sfânta Liturghie cu vrednicie, de ce soția acestuia nu ar putea face prescurile pentru slujbă? Sau de ce o femeie căsătorită canonic, care se poate împărtăși, nu ar putea face prescuri?

Pe de altă parte este evident faptul că cei care se complac în păcate grave, care îi îndepărtează de la împărtășanie, nu numai că nu pot să facă prescuri ci, până când nu se pocăiesc, nu le pot aduce la altar nici pe cele făcute de alții.

Ca urmare pot face prescuri cei care, străduindu-se să ducă o viață curată, potrivit poruncilor lui Hristos, pot și să-și aducă darul la altar.

Concluzie

Revenirea, în zilele noastre, la practica normală a aducerii darurilor la altar de către credincioși este posibilă și din punct de vedere al materiei darurilor. Iată câteva modalități practice prin care se poate realiza acest lucru:

- Credincioșii, în special cei de la sate, pot fi îndemnați să facă prescuri acasă pe care să le aducă apoi la biserică;
- Preotul poate rândui ca anumite credincioase, eventual prin rotație, să facă prescuri pentru întreaga comunitate și să fie puse în vânzare la pangar;
- În cazul în care nu există posibilitatea de a se face prescuri credincioșii pot fi îndemnați să aducă la altar pâine obișnuită care, la fel ca în epoca primară, să fie utilizată apoi pentru ajutorarea săracilor.

Dacă nu se poate aduce vin, este bine să se aducă măcar prescură (sau pâine obișnuită) însoțită de lumânare ca simbol al jertfei și de un pomelnic cu cei care se dorește a fi pomeniți.

Important este ca aducerea darurilor să devină o regulă pentru fiecare Liturghie și nu numai pentru cazuri excepționale.

